

МАРКУВАННЯ ВИНОГРАДНИХ ВИН ЯК КРИТЕРІЙ ЇХ ІДЕНТИФІКАЦІЇ

Т. А. Кунділовська,

завідувачка кафедри експертизи товарів та послуг,
канд. техн. наук, доцент

Одеський національний економічний університет, Україна, м. Одеса

Останні роки спостерігається постійний тренд зростання імпорту виноградних вин в Україну. Це пов'язано із зменшенням виробництва вітчизняної продукції, лібералізацією ринку вина і виноробної продукції, введенням нульової ставки мита тощо.

Так, за даними ННЦ «Інститут аграрної економіки», у 2019 р. в Україну імпортовано виноградних та інших вин на суму 146,7 млн. дол. США, а вже у 2020 р. ввезено майже 91 тис. т такої продукції вартістю 224 млн. дол. США. Зокрема, за шість місяців 2020 року імпортовано вини із Італії на 20,7 млн. дол., із Франції – на 10,5 млн. дол., із Німеччини – на 9,9 млн. дол. Частка продажу через роздрібну мережу виробленого в Україні вина скоротилась у 2020 році до 52%, проти 62% у 2017 році та 85% у 2005 році; частка ігристих і шампанський вин – до 60% порівняно з 75% у 2017 році [1; 2].

Вино є одним із товарів, які найчастіше фальсифікують. Тому підвищується актуальність питань захисту вітчизняного ринку від контрафактної, фальсифікованої алкогольної продукції та забезпечення споживача. Найбільш часто підробляють вино, надаючи недостовірну інформацію щодо географічного регіону походження та фактичного року врожаю винограду. Ідентифікацію вина, встановлення відповідності його географічного походження доцільно проводити, насамперед, за станом його маркування.

Відповідно до Закону України «Про державне регулювання виробництва і обігу спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв та тютюнових виробів» маркування алкогольних напоїв, які реалізуються на території України через торговельну мережу, здійснюється державною мовою в доступній для споживача формі, і повинно містити на лицьовій стороні етикетки кожної пляшки або самої пляшки (іншого посуду) алкогольних напоїв такі дані: загальну та власну назви виробу; найменування виробника; знак для товарів і послуг; географічну назву місця виготовлення виробу, якщо найменування виробника не відображає місця розташування суб'єкта господарювання; відомості щодо вмісту спирту (% об.), місткості посуду, вмісту цукру (якщо це регламентується нормативними документами); позначення нормативного документа (для продукції вітчизняного виробництва, призначеної для реалізації на території України). Штриховий код повинен бути нанесений на видиму сторону етикетки, або контретикетки, або пляшки (іншого посуду); на видимій стороні етикетки, контретикетки, корку, або пляшки

(іншого посуду) виробу повинні бути зазначено: дата виготовлення продукції, код суб'єкта господарювання та номер ліцензії на виробництво [3].

Географічний регіон походження вина є основним принципом класифікації вин в країнах ЄС (відповідно до Постанови Ради ЄС № 479/2008). Класифікація передбачає дві офіційні категорії: «захищене найменування за походженням» (PDO (англ.) або AOP (фр.)) та «захищене географічне зазначення» (PGI (англ.) або IGP (фр.)). Для позначення категорії якості використовують спеціальне маркування вин (див. табл. 1) [4].

Таблиця 1 – Класифікація виноградних вин в країнах СЄ

Категорії якості	Позначення маркування			
	Франція	Іспанія	Італія	Німеччина
Вина високої якості встановленого місця виробництва (V.Q.P.R.D. – Vinsde Qualite Produitsdansdes Regions Determinices). Виноградники, які строго регламентовані за площами	A.O.C. (Appellationd’Origine Controlee – найменування, контрольоване за місцем походження, Appellation Controlee – контрольоване найменування, Appellation d’Origine Controlee Du Vin De Marque – найменування, контрольоване за походженням марочного вина	D.O.Ca (Denominacion de Origen Calificada – найменування, контрольоване за місцем походження), D.O.C. (Denominacion de Origen – найменування за походженням), Vinigeneroso – якісне вино, Vino Dolesnatural – натуральне солодке вино	D.O.C.G (Denominazione di Origine Controllata c Garantita – найменування, контрольоване і гарантоване за місцем походження), D.O.C. (Denominazione di Origine Controllata – найменування, контрольоване за місцем походження), Vino Dolsenatural – натуральне солодке вино	Qualitats wein mit Prudicat (Q.m.P. – високоякісне вино із видатними властивостями), Qualitats wein garantierten Ursprungs – якісне вино гарантованого походження), Qualitat swein bestimmte Anbaugabiete (Q.b.A – регіональне вино високої якості)
Місцеві столові вина, які вироблені із певних сортів винограду, зібраного у строго встановленій місцевості	Vin de Pays	Vino de la Tierra	Indicazione Geografica Tipica	Lend wein
Столові вина. Вино, виготовлене із винограду різного походження	Vin de Table	Vino de Mesa	Vino de Tavola	Deutscher Tafelwein

Згідно до Регламенту Європейського парламенту і Ради ЄС № 110/2008 та Постановам Ради ЄС № 479/2008 та 1234/2007 захищені найменування за походженням та географічні зазначення повинні обов'язково реєструватися в базі даних «E-Vacchus». Станом на 2018 р. в базі було зареєстровано 2904 найменувань вин, в тому числі: 1306 вина з захищеним найменуванням за походженням (PDO) в країнах ЄС, 460 вин з захищеним географічним зазначенням (PGI), 1138 вин з найменуванням країн – не учасниць ЄС [5].

Починаючи з 2007 р. в Україні було зареєстровано 20 кваліфікованих зазначень походження товарів, в тому числі в групі алкогольних напоїв зареєстровано 7 зазначень, з них 6 на вина «Сонячна Долина», «Новий Світ», «Золота балка» тощо, що можна вважати одним з перших кроків на шляху до впровадження в українську виноробну практику категорії вин з зазначенням походження, аналогам вин з найменуванням за походженням та географічним зазначенням виноробної галузі ЄС (PDO/PGI). З 2016 р. до бази ДП «Український інститут промислової власності» додано 1930 найменувань виноградної продукції та вин з 3068 географічних зазначень (КЗПТ) Європейського Союзу, які охороняє Україна відповідно до Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами. Станом на 2018 р. у базі ДП «Український інститут промислової власності» зареєстровано 7 українських та 19 грузинських, 1 італійське кваліфіковане зазначення походження товарів для вин та продуктів виноробства [6].

Разом з тим, вітчизняні винороби, надаючи недостовірну або суперечливу інформацію щодо географічної назви місця походження вина, можуть вплинути на наміри споживачів щодо його придбання та набути неправомірних переваг у конкуренції на ринку алкогольних напоїв [7].

Легальність ввезення та реалізації на території України алкогольної продукції підтверджується маркою акцизного податку. У лютому 2020 р. Кабінет міністрів прийняв постанови №74 і №97, якими вніс зміни до порядку продажу акцизних марок на алкоголь, а також затвердив їх нові зразки. Прийняті постанови дадуть можливість упровадити систему відстеження та контролю продукції «track&trace» по всьому ланцюжку постачання – від моменту виробництва або імпорту алкогольних напоїв до продажу кінцевому споживачеві.

Марка для алкогольних напоїв, які є виноробною продукцією, вітчизняного виробництва – виготовляється у червоній кольоровій гамі, для виноробної продукції імпортного виробництва – оранжевій. Марка для алкогольних напоїв повинна містити двомірний штрих-код швидкого реагування (QR-код) та лінійний штрих-код. На кожен марку наносяться такі реквізити: слова «Україна», «МАРКА АКЦИЗНОГО ПОДАТКУ»; позначення виду марки, що складається із слів та літер «алкоголь вітчизняний (виноробна продукція)» («АВ ВП»), «алкоголь імпортний (виноробна продукція)» («АІ ВП») тощо [8; 9].

Отже, доцільно вважати стан маркування та акцизну марку найбільш доступними критеріями ідентифікації виноградних вин вітчизняного та імпортного виробництва.

Список використаних джерел

1. Україні загрожує втрата внутрішнього ринку вино продукції. URL: <https://agropolit.com/news/18834-ukrayini-zagrojuye-vtrata-vnutrishnogo-rinku-vinoproduktsiyi> (дата звернення: 18.03.2021).

2. М. Пугачов. У 2020 році Україна знову імпортувала напоїв більш ніж на півмільярда доларів США. URL: <http://www.iae.org.ua/presscentre/archnews/3060-u-2020-rotsi-ukrayina-znovu-importovala-narouiv-bilsh-nizh-na-pivmilyarda-dolariv-ssha-mykola-puhachov.html> (дата звернення: 18.03.2021).

3. Про державне регулювання виробництва і обігу спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв та тютюнових виробів : Закон України № 481/95-ВР (Редакція від 01.01.2021). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/481/95-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 22.03.2021).

4. Про визначення, опис, представлення на ринку, маркування і захист найменувань місць походження спиртних напоїв: Регламент № 110/2008 Європейського парламенту і Ради ЄС (Редакція від 01.07.2016). URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_b12 (дата звернення: 22.03.2021).

5. Булаєва Ю. Ю., О. Ю. Власова, Я. О. Тарасенко Впровадження в Україні виноградарсько-виноробної продукції з зазначенням походження // Виноградарство і виноробство. Одеса: ННЦ «ІВіВ ім. В. Є. Таїрова», 2018. Вип. 55. С. 52-57.

6. ДП Український інститут інтелектуальної власності (Укрпатент), Офіційний сайт. URL: <https://ukrpatent.org/uk> (дата звернення: 22.03.2021).

7. Антимонопольний комітет України. Рішення № 655-р від 22 жовтня 2020 р. URL: <https://amcu.gov.ua/storage/app/uploads/public/5f9/fd7/9fc/5f9fd79fc6579460173145.pdf>. (дата звернення: 22.03.2021).

8. Деякі питання маркування алкогольних напоїв : Постанова Кабінету Міністрів України від 12 лютого 2020 р. № 74. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/74-2020-%D0%BF#Text>. (дата звернення: 22.03.2021).

9. Про внесення змін до Положення про виготовлення, зберігання, продаж марок акцизного податку та маркування алкогольних напоїв і тютюнових виробів : Постанова Кабінету Міністрів України від 12 лютого 2020 р. № 97. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/97-2020-%D0%BF#Text> (дата звернення: 22.03.2021).